

Sygn. akt I ACa 345/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSA Danuta Jezierska (spr.)
Sędziowie:	SSA Eugeniusz Skotarczak SSA Edyta Buczkowska-Żuk
Protokolant:	sekr.sądowy Magdalena Gołtsche

po rozpoznaniu w dniu 28 sierpnia 2014 r. na rozprawie w Szczecinie

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w N.

o zapłatę i rentę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie

z dnia 27 lutego 2014 r., sygn. akt I C 67/13

I. zmienia postanowienie o kosztach zawarte w punkcie drugim zaskarżonego wyroku w ten sposób, że zasądza od powoda J. S. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego, a w pozostałym zakresie nie obciąża powoda tymi kosztami,

II. oddala apelację z pozostałej części,

III. zasądza od powoda J. S. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym, a w pozostałym zakresie nie obciąża powoda tymi kosztami,

IV. przyznaje adwokatowi R. S. od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie kwotę 1920 (jeden tysiąc dziewięćset dwadzieścia) złotych, powiększoną o należny podatek VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

Edyta Buczkowska-Żuk Danuta Jezierska Eugeniusz Skotarczak

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił powództwo J. S. skierowane przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w N. o zapłatę kwoty 60.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku z nienależnymi warunkami w jakich przebywał w okresie osadzenia u pozwanego oraz o zapłatę renty w kwocie 997,38 zł miesięcznie w związku z wypadkiem, jakiego doznał u pozwanego podczas wykonywania pracy (punkt I). Sąd zasądził też od powoda na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.520 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (punkt II) oraz przyznał pełnomocnikowi powoda z urzędu od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Szczecinie należne koszty (punkt III).

Sąd Okręgowy ustalił, że powód J. S. przebywał w Zakładzie Karnym w N. w okresach od 19 marca 2009 r. do 14 czerwca 2012 r. i od 4 lipca 2012 r. do października 2013 r. Pod koniec 2013 r. został ponownie osadzony w Zakładzie Karnym w N.. W tym czasie zajmował cele:

- od 19 marca 2009r. do 25 maja 2009r. cela nr (...) w pawilonie (...), oddział (...)
- od 25 maja 2009r do 25 czerwca 2009r. cela nr (...) w pawilonie (...), oddział (...)
- od 25 czerwca 2009r. do 31 lipca 2009r. cela nr(...) w pawilonie (...), oddział (...)
- od 31 lipca 2009r. do 18 sierpnia 2009r cela nr(...) w pawilonie (...), oddział (...)
- od 18 sierpnia 2009r. do 1 października 2009r. cela nr (...)w pawilonie (...) oddział (...)
- od 1 października 2009r. do 9 grudnia 2009r. cela nr (...) w pawilonie (...) oddział (...)
- od 9 grudnia 2009r. do 6 stycznia 2010r. cela nr(...) w pawilonie (...) oddział (...)
- od 6 stycznia 2010r. do 4 marca 2010r. cela nr (...) w pawilonie(...)oddział (...)
- od 4 marca 2010r. do 12 marca 2010r. cela nr(...)w pawilonie(...) oddział (...)
- od 12 marca 2010r. do 15 marca 2010r. cela nr (...) w pawilonie (...) oddział (...)
- od 15marca 2010r. do 21 września 2010r. cela nr (...)w pawilonie (...), oddział (...)
- od 21 września 2010r. do 30 maja 2011r. cela nr(...)w pawilonie(...), oddział (...)
- od 30 maja 2011r. do 29 grudnia 2011r. cela nr (...)w pawilonie (...) oddział(...)
- od 29 grudnia 2011r. do 18 stycznia 2012r. cela nr(...) w pawilonie (...) oddział (...)
- od 18 stycznia 2012r. do 2 kwietnia 2012r. cela nr (...) w pawilonie (...)oddział (...)
- od 2 kwietnia 2012r. do 26 kwietnia 2012r. cela nr (...) w pawilonie (...), oddział(...)
- od 26 kwietnia 2012r. do 14 czerwca 2012r. cela nr(...)w pawilonie (...), oddział (...)
- od 5 lipca 2012r. do 11 lipca 2012r. cela nr(...) w pawilonie (...) oddział (...)
- od 11 lipca 2012r. do 19 lipca 2012r. cela nr (...) w pawilonie(...) oddział (...)
- od 19 lipca 2012r. do 9 sierpnia 2012r. cela nr (...) w pawilonie (...), oddział (...)

- od 9 sierpnia 2012r. do 9 sierpnia 2012r. cela nr (...) w pawilonie (...), oddział (...)
- od 10 sierpnia 2012r. do 21 sierpnia 2012r. cela nr (...) w pawilonie (...) oddział(...)
- od 21 sierpnia 2012r. do 28 sierpnia 2012r. cela nr (...) w pawilonie (...), oddział (...)
- od 28 sierpnia 2012r. do 4 stycznia 2013r. cela nr (...)w pawilonie (...), oddział (...)
- od 4 stycznia 2013r. do 9 stycznia 2013r. cela nr (...) w pawilonie (...) oddział(...)
- od 9 stycznia 2013r. do października 2013r. cela jednoosobowa nr (...)w pawilonie (...) oddział (...)

Warunki w celach mieszkalnych, w których przebywał powód, były zróżnicowane. W celach nr (...)w oddziale (...) pawilonu (...) oraz w celach nr (...) pawilonu(...)kąćiki sanitarne nie były wydzielone murowanymi ścianami od części mieszkalnej, tak jak w pozostałych celach. W pawilonie(...)nie było też ciepłej wody bieżącej i łaźni. W celu skorzystania z łaźni powód musiał przejść do innego pawilonu. Cela nr (...)w pawilonie (...)znajduje się na parterze i jest jednoosobowa. Powód został w niej umieszczony ze względu na to, że miał problemy z poruszaniem się. Kąćik sanitarny w celi jednoosobowej nie jest w jakikolwiek sposób odizolowany od części mieszkalnej. W czasie pobytu powoda przeludnienie w Zakładzie Karnym w N. nie występowało.

Powód był zatrudniony w Zakładzie Karnym w N. na podstawie skierowania do pracy. Pracę wykonywał najpierw odpłatnie, a od 1 maja 2012r. nieodpłatnie w związku z redukcją etatów. W dniu 7 czerwca 2012r. podczas wykonywania pracy powód uległ wypadkowi. Nagle stracił przytomność i upadł na ziemię, uderzając głową o kaloryfer i posadzkę. Wskutek upadku powód doznał stłuczenia mózgu. Bezpośrednio po wypadku został przewieziony do Szpitala w S., a potem do Szpitala w B.. Do Zakładu Karnego w N. wrócił w dniu 5 lipca (...). Po wypadku powód skarżył się na bóle i zawroty głowy. Z powodu zawrotów głowy zalecono mu dolne łóżko i chodzenie z pomocą kul łokciowych.

Sąd Okręgowy mając na uwadze takie ustalenia uznał powództwo w całości za bezzasadne. Wskazał, iż z okoliczności faktycznych pozwu wynikało, że kwota zadośćuczynienia zrekompensować miała powodowi krzywdę związaną z naruszeniem jego dobra osobistego w postaci godności, natomiast renta miała zrekompensować uszczerbek związany z utratą zdolności do pracy zarobkowej wskutek wypadku w pozwanym Zakładzie Karnym. Do naruszenia dobra osobistego miało dojść wskutek bezprawnego zachowania pozwanego, polegającego na nie zapewnieniu powodowi odpowiednich, zgodnych z przepisami, warunków socjalno - bytowych w Zakładzie Karnym w N..

Sąd podkreślił, że działania podejmowane przez Skarb Państwa względem osadzonego należą do działań władczych, o których mowa w art. 417 § 1 k.c. Pozbawienie wolności powoduje, że Skarb Państwa przejmuje prawo do regulowania warunków życiowych osadzonego. Z prawem kształtowania w sposób władczy sytuacji osadzonego wiąże się nierozdzielnie obowiązek zapewnienia przez zakład karny odpowiednich, wymaganych przepisami warunków odbywania kary, w tym zapewnienia każdemu osadzonemu odpowiedniej do jego stanu zdrowia opieki medycznej. Podstawę prawną żądania pozwu stanowią zaś art. 24 k.c. i 448 k.c. oraz art. 417 § 1 k.c. i art. 444 § 2 k.c. Przytaczając te przepisy oraz dokonując ich analizy Sąd wskazał, że odpowiedzialność Skarbu Państwa oparta zarówno na art. 417 § k.c. , jak i na art. 448 k.c. nie jest zależna od winy a ciężar dowodu, że warunki w zakładzie karnym odpowiadały obowiązującym normom spoczywał sprawie na pozwanym. Powód zobowiązany był natomiast wykazać, że jego dobro osobiste zostało naruszone oraz, że wskutek niezgodnego z prawem działania lub zaniechania pozwanego doznał uszczerbku na zdrowiu następstwem, którego jest utrata zdolności do pracy zarobkowej.

W pierwszej kolejności Sąd odniósł się do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia i dokonując analizy przepisów mających w sprawie zastosowanie uznał, że roszczenie powoda w zakresie w jakim dotyczyło pobytu w Zakładzie Karnym w N. przed dniem 16 stycznia 2010 r. uległo przedawnieniu.

W zakresie nieprzedawnionym, zdaniem Sądu, powód nie wykazał natomiast, że jego dobra osobiste w trakcie pobytu po dniu 15 stycznia 2010 r. zostały naruszone. Sąd odniósł się do art. 110 k.k.w. który określa minimalny standard,

który powinien być zapewniony każdemu osadzonemu. Podkreślił, że zgodnie z tym przepisem w brzmieniu nadanym w dniu 6 grudnia 2009 r. powierzchnia celi mieszkalnej przypadająca na skazanego powinna wynosić nie mniej niż 3 m⁽²⁾. Celę wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego może w niektórych ściśle określonych sytuacjach umieścić skazanego na czas oznaczony nie dłuższy niż 90 dni albo na czas nie dłuższy niż 14 dni, z zachowaniem pozostałych wymagań, w celi mieszkalnej, w której na jednego osadzonego przypada mniej niż 3 m⁽²⁾ powierzchni, ale nie mniej niż 2 m⁽²⁾. Decyzja dyrektora aresztu śledczego lub zakładu karnego powinna określać czas oraz przyczyny umieszczenia osadzonego w takich warunkach. Na decyzję przysługuje osadzonemu skarga do sądu, która podlega rozpoznaniu w terminie 7 dni. Przed 6 grudnia 2009r. dyrektor zakładu karnego mógł w szczególnie uzasadnionych wypadkach umieścić osadzonych, na czas określony, w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosiła mniej niż 3 m⁽²⁾. O takim umieszczeniu obowiązany był niezwłocznie zawiadomić sędziego penitencjarnego (art. 248 § 1 k.k.w.). Z dowodów zebranych w sprawie wynika, że powód w okresie nieobjętym przedawnieniem przebywał w celach mieszkalnych, w których na jednego osadzonego przypadało co najmniej 3 m⁽²⁾ powierzchni. Wskazują na to sprawozdanie z dnia 10 grudnia 2010r., sprawozdanie z wizytacji przeprowadzonej w dniu 10 października 2011r. i wykaz cel mieszkalnych. Powód zresztą ani w pozwie, ani w trakcie zeznań nie powoływał się na przeludnienie. W celach mieszkalnych, w których powód przebywał w okresie nieprzedawnionym kąćki sanitarne były wydzielone od pozostałej części ścianami murowanymi. Wyjątkiem była cela nr (...) w pawilonie(...), w której powód przebywał od 9 stycznia 2013r. do października 2013r. oraz cele nr (...) w pawilonie (...)oddział (...) w których powód przebywał w okresie od 21 sierpnia 2012r. do 4 stycznia 2013r. W celi nr (...)kąćek nie był w ogóle oddzielonymi ściankami, natomiast w celach nr (...)był oddzielony, ale nie ściankami murowanymi. Cela, w której miska ustępowa nie była w żaden sposób odizolowana od części mieszkalnej jest celą jednoosobową. Powód nie wskazał żadnych okoliczności, w których ze względu na brak przegród oddzielających kąćki z miską ustępową w celi, którą sam zajmował, dochodziło do naruszenia jego godności i prawa do zachowania intymności, nie wykazał również, by do takiego naruszenia dochodziło w celach, w których kąćek sanitarny był wprawdzie odizolowany, ale nie w sposób trwały ścianami murowanymi. Sąd podkreślił, że brak ciepłej bieżącej wody w celi mieszkalnej oraz konieczność korzystania z łaźni znajdującej się w innym pawilonie stanowiły pewnego rodzaju niedogodność dla powoda. Jednak osadzenie powoda w takich warunkach nie naruszało przepisów prawa. Przepisy Kodeksu karnego wykonawczego i wydane na ich podstawie (konkretnie na podstawie art. 249 § 1 k.k.w.) przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003r. w sprawie regulaminu organizacyjno - porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności nie nakładają bowiem na zakłady karne obowiązku zapewnienia osadzonemu w celach ciepłej wody bieżącej i łaźni w tym samym budynku. Zgodnie z § 30 ust. 2 i 4 ww. rozporządzenia, skazany korzysta co najmniej raz w tygodniu z ciepłej kąpieli. Skazany zatrudniony przy pracach brudzących korzysta z odpowiednio częstszych kąpieli. Kąpiel skazanego chorego odbywa się według wskazań lekarza. Skazana kobieta korzysta co najmniej raz dziennie z ciepłej wody i dwa razy w tygodniu z ciepłej kąpieli. Umieszczenie powoda w pawilonie (...) odbyło się zaś w związku z jego trudnościami w poruszaniu się i miało na celu stworzenie mu przy jego stanie zdrowia, możliwie najdogodniejszych warunków bytowych. Wskazują na to zeznania świadka R. N.. Świadek ten zeznał, że powoda przeniesiono do pawilonu (...)po to, by ułatwić mu poruszanie się i korzystanie ze spacerów. Powód, żeby wyjść na zewnątrz nie musiał w pawilonie (...) pokonywać schodów. Przydzielenie mu celi pojedynczej było zgodne z jego preferencjami. Powód mógł korzystać w celi z grzałki lub czajnika elektrycznego w celu podgrzewania wody dla własnych potrzeb. Mógł ubiegać się również o zgodę na korzystanie w celi z dodatkowego oświetlenia, jeśli była ku temu uzasadniona potrzeba. Zatem brak było podstaw do przyjęcia, że pozwany nie zapewnił powodowi odpowiednich, zgodnych z obowiązującymi przepisami warunków odbywania kary pozbawienia wolności oraz, że wskutek tego doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda. Brak było również podstaw do przyjęcia, że uszczerbek na zdrowiu, którego doznał powód w następstwie upadku, pozostawał w związku przyczynowym z zachowaniem pozwanego. Sąd podkreślił, że powód nie powołał jakichkolwiek okoliczności, które wskazywałyby na to, że przyczyną wypadku były zaniedbania ze strony administracji Zakładu Karnego w N.. W sprawie nie zostały również przedstawione dowody na okoliczność utraty przez powoda

zdolności do wykonywania pracy zarobkowej i wysokości żądanej przez niego renty. Do wypadku doszło w czasie wykonywania przez powoda nieodpłatnie pracy polegającej na wydawaniu posiłków. Powód twierdził co prawda, że nie wyraził zgody na nieodpłatne wykonywanie pracy i wśród dokumentów przedłożonych przez pozwanego nie ma pisemnej zgody powoda na nieodpłatne wykonywanie pracy, jednak brak zgody nie ma w sprawie żadnego znaczenia. Wykonywanie pracy, zgodnie z art. 116 § 1 k.k.w. jest obowiązkiem skazanego. Warunki zatrudnienia określają art. 121 i następane k.k.w. Zgodnie z art. 123a § 1 k.k.w. za prace porządkowe oraz pomocnicze wykonywane na rzecz jednostek organizacyjnych służby więziennej lub za prace porządkowe na rzecz samorządu terytorialnego, w wymiarze nieprzekraczającym 90 godzin miesięcznie, wynagrodzenie skazanemu nie przysługuje.

Z tych też względów Sąd powództwo w całości oddalił.

O kosztach procesu należnych pozwanemu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

O kosztach radcy prawnego ustanowionego dla powoda z urzędu Sąd orzekł na podstawie § 15 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów

pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Z takim rozstrzygnięciem nie zgodził się powód i zaskarżył wyrok w punkcie I i II zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, mającego istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku w szczególności

- art. 24 § 1 i 2 k.c. poprzez bezpodstawne uznanie, że w rozważnym stanie faktycznym nie zostały naruszone dobra osobiste powoda w postaci zdrowia i godności, w sytuacji kiedy dobra te zostały naruszone – w ocenie powoda – bezprawnie przez pozwanego, a Sąd odmówił powodowi uwzględnienia jego słusznych żądań,

- art. 448 k.c., który stanowi, iż w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia, a Sąd bezpodstawnie uznał, że brak jest podstaw do zasądzenia na rzecz powoda żadanego zadośćuczynienia,

- art. 417 § 1 k.c., który stanowi podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa w przypadku wyrządzenia szkody przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, a tak było – w ocenie powoda – w okolicznościach tej sprawy,

- art. 444 § 1 i 2 k.c., który stanowi w § 1, że w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu, a z § 2 wynika, że jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty, a zdaniem powoda wypadek, który miał miejsce w pozwanym zakładzie pracy spowodował, że z osoby zdrowej stał się inwalidą;

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, mających istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, tj.:

- art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie zbyt swobodnej oceny dowodów, a w szczególności pominięcia dowodu z opinii biegłego chirurga i neurologa zgłoszonego w piśmie procesowym z dnia 02.07.2013 r., z którego można byłoby ustalić stan zdrowia powoda, w tym w jaki na obecny stan zdrowia miało wpływ zdarzenie opisane przez powoda w pozwie,

- art. 102 k.p.c. poprzez nie uwzględnienie, że w rozważnym stanie faktycznym zachodziły szczególnie uzasadnione wypadki, uzasadniające nie obciążanie powoda kosztami z tytułu zastępstwa procesowego pozwanego,

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez sporządzenie uzasadnienia wyroku, w zakresie objętym zaskarżeniem w zakresie naruszenia art. 102 k.p.c., bez wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia oraz wyjaśnienia podstawy prawnej, tj. bez wyjaśnienia dlaczego w rozważnym przypadku zastosowanie miały jedynie i wyłącznie postanowienia art. 98 § 1 k.p.c., a nie także postanowienia art. 102 k.p.c.

Z tego względu powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w N. na rzecz powoda kwoty 60.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu oraz renty w wysokości po 997,38 zł miesięcznie począwszy od dnia 1 lipca 2012 r. płatnej w terminie do 10 każdego dnia miesiąca, nadto o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu i zasądzenia od pozwanego albo Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika powoda kosztów zastępstwa procesowego. Ewentualnie powód wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa w imieniu pozwanego wniosła o oddalenie apelacji powoda w całości i zasądzenie kosztów.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelację powoda co do istoty rozstrzygnięcia, jak i w części co do rozstrzygnięcia o kosztach procesu zawartego w punkcie drugim wyroku - jako bezzasadną - należało oddalić.

Za częściowo zasadny Sąd Apelacyjny uznał jedynie zarzut naruszenia art. 102 k.p.c. z zw. z art. 328 § 12 k.p.c. – w zakresie w jakim Sąd I instancji nie odstąpił od obciążenia powoda kosztami na rzecz pozwanego co do żądania o zasądzenie renty - z przyczyn które zostaną wskazane poniżej.

Sąd Apelacyjny co do istoty sporu w całości podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji, jak jego prawne wywody i przyjmuje je jako własne. Nie sposób bowiem zgodzić się z zarzutem powoda, iż w sprawie doszło do naruszenia przepisów prawa materialnego czy też prawa procesowego wskazanych w apelacji a mających istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

W szczególności brak podstaw do przyjęcia, iż doszło do naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. poprzez dokonanie zbyt swobodnej oceny dowodów a w szczególności pominięcie dowodu z opinii biegłego chirurga i neurologa. W pierwszej kolejności wskazać należy, że zarzut pominięcia dowodu z opinii biegłego stanowi w istocie naruszenie przepisu art. 278 § 1 k.p.c., który w apelacji nie został postawiony. Co prawda Sąd I instancji w swoim uzasadnieniu nie wskazał w sposób wyraźny, dlaczego dowód ten pominął, jednak okoliczność ta wynika w sposób pośredni z treści uzasadnienia. Otóż zdaniem Sądu brak było podstaw do przyjęcia, że uszczerbek na zdrowiu, którego doznał powód w następstwie upadku w dniu 7 czerwca 2012 r., pozostaje w związku przyczynowym z zachowaniem pozwanego. Powód nie powołał bowiem jakichkolwiek okoliczności, które wskazywałyby na to, że przyczyną wypadku były zaniedbania ze strony administracji Zakładu Karnego w N.. Z takim stanowiskiem Sądu I instancji, Sąd Apelacyjny w pełni się zgadza. Powód w pierwszej kolejności zobowiązany był wykazać, zgodnie z regułami art. 6 k.c. i 232 k.p.c., że do jego upadku w dniu 7 czerwca 2012 r., doszło wskutek zaniedbań ze strony pozwanego. Na tą okoliczność powód nie przedstawił jednak żadnych dowodów (choćby w postaci zeznań osób, które wypadek widziały). Nawet z treści pozwu, czy też zeznań samego powoda przesłuchanego w charakterze strony, na takie zaniedbania powód się nie powołuje twierdząc, że nie pamięta przebiegu zdarzenia. Nie wskazuje też, w czym upatruje odpowiedzialności pozwanego, mimo iż w sprawie był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. W tych okolicznościach Sąd I instancji dowód z opinii biegłych chirurga i neurologa słusznie pominął, gdyż powód nie wykazał jakiegokolwiek dowodami, by pozwany ponosił odpowiedzialność za zdarzenie jakie miało miejsce w dniu 7 czerwca 2012 r. Z zebranego przez ten Sąd materiału dowodowego wynika bowiem, że powód podczas tego zdarzenia wykonywał nieodpłatną pracę polegającą na wydawaniu posiłków, a zatem zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (w brzmieniu jak w Dz.U. z 2011, Nr 45, poz. 235) zdarzenie to nie było wypadkiem przy pracy. Okoliczności, że praca była wykonywana nieodpłatnie nie zaprzeczał w pozwie sam powód. Nie twierdził też ani nie naprowadził żadnych dowodów na okoliczność, że

pracy tej nie powinien wykonywać z uwagi na stan zdrowia. Jak słusznie też zauważył Sąd Okręgowy, praca ta była wykonywana zgodnie z przepisami art. 116 § 1 k.k.w. oraz 121 i następne k.k.w, w szczególności z art. 123a § 1 k.k.w. Pozwany przedstawił dokumenty, z których wynikało w jakim charakterze powód świadczył pracę w momencie zdarzenia (k. 132 do 148 akt) oraz jaki był przebieg tego zdarzenia (k. 149 – 153 akt). Z okoliczności wskazanych w tych dokumentach (w tym twierdzeń samego powoda) w żadnym zakresie nie wynika, by do zdarzenia doszło wskutek jakichkolwiek zaniedbań pozwanego, które mogłyby rodzić po jego stronie odpowiedzialność za to zdarzenie, w szczególności w postaci zapłaty żądanej przez powoda renty. Tym samym zarzut naruszenia w tym zakresie przez Sąd I instancji art. 233 § 1 k.p.c. jest bezpodstawny. Bezpodstawny jest również pośrednio postawiony zarzut naruszenia tego przepisu, w kontekście przyjęcia przez ten Sąd, iż także powództwo o zapłatę zadośćuczynienia powinno zostać oddalone, gdyż brak jest podstaw do przyjęcia, że pozwany nie zapewnił powodowi odpowiednich, zgodnych z obowiązującymi przepisami warunków odbywania kary pozbawienia wolności oraz że wskutek tego doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda. Przypomnieć należy, że zgodnie z treścią art. 233 § 1 k.p.c., ocena wiarygodności i mocy dowodów przeprowadzonych w danej sprawie wyraża istotę sądenia w części dotyczącej ustalenia faktów, tj. rozstrzygnięcia spornych kwestii na podstawie własnego przekonania sędziego powziętego w wyniku zetknięcia się z dowodami. Ocena ta powinna odpowiadać regułom logicznego myślenia oraz uwzględniać zasady doświadczenia życiowego będących wyznacznikiem granic dopuszczalnych wniosków. Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.), nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie, a tym samym wykazanie, że doszło do uchybienia podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów. Tego rodzaju nieprawidłowości przy konstruowaniu przez Sąd Okręgowy ustalonego stanu faktycznego kontrola instancyjna nie wykazała a argumentacja zawarta w uzasadnieniu apelacji ogranicza się wyłącznie do zaprezentowania przez powoda własnych wniosków. Twierdzenie, iż ocena Sądu Okręgowego w tym zakresie ma charakter dowolny, nie zostało poparte żadnymi argumentami natury jurydycznej. To właśnie z tego powodu, że powód po wypadku musiał poruszać się o kuli, został on umieszczony w celi jednoosobowej na parterze. W istocie, celem skorzystania z łaźni, powód musiał przejść do innego pawilonu, jednak żadnymi dowodami nie wykazał, by było to powodem, że z takich kąpielii korzystać nie mógł, bądź by w inny sposób zostały w ten sposób ograniczone jego prawa. Powód miał zapewnione warunki, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd Okręgowy, wymagane przepisami prawa. Zakład karny nie ma obowiązku zapewnienia skazanym w celi bieżącej ciepłej wody, a powód nawet nie wskazywał, w jaki sposób poprzez ten fakt miałyby dojść do naruszenia jego dóbr osobistych. Sąd I instancji w sposób wyczerpujący odniósł się też do zarzutów powoda co do innych niewłaściwych jego zdaniem warunków panujących w celach, w których przebywał u pozwanego. Ustalenia jak i wywody Sądu I instancji, Sąd Apelacyjny w tym zakresie w pełni podziela i przyjmuje jako własne, bez potrzeby powielania ich, gdyż jak wskazano wyżej, apelacja w tym zakresie nie została poparta, poza własnymi twierdzeniami, żadnymi argumentami natury jurydycznej.

Z tych też względów za niezasadne uznać należało zarzuty naruszenia przepisów art. 24 § 1 i 2 k.c., art. 448 k.c., art. 417 § 1 czy też art. 444 § 1 i 2 k.c. Powód nie wykazał bowiem żadnymi dowodami, by podczas odbywania kary pozbawienia wolności u pozwanego, w okresie nieprzedawnionym, doszło do naruszenia jego dóbr osobistych w postaci zdrowia i godności, które skutkować mogłyby odpowiedzialnością pozwanego na podstawie art. 24 k.c. i art. 448 k.c. Słusznie też uznał Sąd Okręgowy, iż brak było podstaw do przyjęcia odpowiedzialności pozwanego na podstawie art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 444 § 1 i 2 k.c.

Mając jednak na uwadze charakter dochodzonych roszczeń oraz sytuację majątkową i rodzinną powoda, Sąd Apelacyjny uznał, iż zasadnym jest zastosowanie w sprawie - i to zarówno co do rozstrzygnięcia o kosztach postępowania przed Sądem I instancji, jak i Sądem Apelacyjnym - przepisu art. 102 k.p.c., w zakresie roszczenia o zapłatę renty. Nie ulega bowiem żadnej wątpliwości, że powód w czasie upadku któremu uległ w dniu 7 czerwca 2012r. wykonywał na rzecz pozwanego nieodpłatną pracę. Nie posiada żadnego majątku, wręcz przeciwnie posiada zadłużenia alimentacyjne. Nie było również kwestionowanym przez pozwanego, że wskutek tego upadku powód doznał poważnych obrażeń, przeszedł intensywne leczenie i obecnie ma zalecenie poruszania się o kuli. Subiektywne

odczucia powoda mogłyby więc stanowić podstawę wniesienia powództwa o zapłatę renty, chociaż w toku procesu powód jednak w żaden sposób nie wykazał (choć był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika), że uszczerbek na zdrowiu, którego doznał w wyniku upadku w dniu 7 czerwca 2012 r., pozostaje w związku przyczynowym z zachowaniem pozwanego i nie powołał na tą okoliczność żadnych dowodów. Brak było natomiast podstaw do zastosowania tego przepisu, w zakresie żądania o zapłatę zadośćuczynienia, z tytułu naruszenia dóbr osobistych. Nie może bowiem stanowić samoistnej podstawy do zastosowania art. 102 k.p.c. sam fakt, iż strona znajduje się w trudnej sytuacji materialnej czy rodzinnej, gdyż przepisu tego nie stosuje się w każdym wypadku, w którym strona została zwolniona od kosztów. Wręcz przeciwnie, przepis ten wymaga wykazania, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek, by z jego dobrodziejstwa móc skorzystać. Na takich okoliczności powód zaś nawet w apelacji się nie powoływał.

Mając na uwadze wszystkie wskazane wyżej okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. i 102 k.p.c. zmienił postanowienie o kosztach zawarte w punkcie drugim zaskarżonego wyroku, a w pozostałej części (punkt II wyroku), w oparciu o art. 385 k.p.c., apelację powoda jako bezzasadną oddalił.

O kosztach postępowania apelacyjnego (punkt III wyroku) orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 102 k.p.c. i § 12 ust. 2 pkt 1 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 25 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez Radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. 2013, poz. 490) obciążając powoda jedynie kosztami od roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia z przyczyn wskazanych wyżej.

O kosztach pełnomocnika ustanowionego dla powoda z urzędu, Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 15 w zw. z § 6 pkt 5 i § 10 ust. 1 pkt. 25 cytowanego wyżej Rozporządzenia w sprawie opłat za czynności radców prawnych (...).

Edyta Buczkowska – Żuk Danuta Jezierska Eugeniusz Skotarczak